

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії
Президент Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

Сергій КВІТ

«15» травня 2022 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для здобуття ступеня магістра за спеціальністю

034 «КУЛЬТУРОЛОГІЯ»

(галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»;

освітньо-наукова програма: «Культурологія»)

Схвалено
Вченою радою
факультету гуманітарних наук
(протокол № 2 від 05 травня 2022 р.)

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фахове вступне випробування за спеціальністю 034 «Культурологія» (освітньо-наукова програма: «Культурологія») передбачено Правилами прийому до Національного університету «Києво-Могилянська академія» в 2022 році для тих абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня магістра.

Фахове вступне випробування за спеціальністю 034 «Культурологія» має за мету з'ясування рівня професійних компетенцій, теоретичних знань і практичних навичок абітурієнтів з базових культурологічних дисциплін відповідно до навчальних планів бакалаврської освітньої програми «Культурологія» («Історія української культури», «Культурологія», «Вступ до теорії культури», «Загальна теорія культури», «Історія культури Європи», «Загальна історія мистецтв», «Соціокультурний розвиток людства» та ін.); визначення готовності вступників до засвоєння відповідної освітньої програми магістерського рівня.

Фахове вступне випробування за спеціальністю 034 «Культурологія» проводиться дистанційно в режимі онлайн на платформі Microsoft Teams (дивись Додаток 11 до Правил прийому).

Фахове вступне випробування за спеціальністю 034 «Культурологія» проводиться у формі **письмового екзамену**, під час якого кожен абітурієнт виконує **три завдання**, вміщені в обраному ним білеті.

Кількість білетів – 40

Тривалість письмового екзамену – 80 хв.

Зразок білета:

1. Особливості гуманітарної ситуації II половини XX – початку XXI ст. Школи, теорії, напрями в сучасній культурології.
2. Національне піднесення на Україні на початку XX ст.: західні та східні землі. Українська інтелігенція в революційних кризах 1905–1917 рр., у першій світовій та громадянській війнах. Ідеї українського лібералізму та націоналізму.
3. Формування стилю “Високої класики” в античній скульптурі.

II. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Особливості гуманітарної ситуації II половини XX – початку XXI ст. Школи, теорії, напрями в сучасній культурології.
2. Українська культурологічна традиція (Г. Сковорода, Т. Шевченко, П. Куліш, М. Костомаров, І. Франко, Є. Маланюк, В. Липинський, Д. Чижевський, М. Шаповал, Є. Шлемкевич та ін.). Сучасні українські культурологічні дослідження (М. Попович, С. Кримський, Д. Чмихов, В. Скуратівський, О. Петрова, О. Забужко та ін.).
3. Особливості герменевтично-феноменологічної орієнтації в гуманітарних науках наприкінці XX ст.
4. Рецептна естетика Ліотара та радикальна герменевтика Капуто.
5. Філологічно-культурологічна феноменологія художньої культури М. М. Бахтіна.
6. Дослідження ментальностей школою “Анналів”.

7. “Психологічний” напрям в культурологічних студіях.
8. Розвиток вчення Лакана про психічний апарат людини.
9. Особливість постмодерністської ситуації в гуманітарних штудіях.
10. Культурологічні бестселери: Хейзінга “Осінь середньовіччя”, Дюрант “Цезар і Христос”, Р. Барт “Міфології”.
11. Проблема методу в культурології.
12. Філософія науки останньої третини ХХ ст. та її вплив на методологію культури.
13. Культурологія та мистецтво “дешифрування” конкретних текстів та конкретних ситуацій.
14. Історія “Інтелектуальної пригоди” Р. Барта.
15. Риторика у культурологічних дослідженнях.
16. Література як проблема культурологічних досліджень.
17. “Наративний поворот” в культурологічних штудіях. Гуманітарна наука як книжкова чутливість.
18. Особистість як проблемне поле культурології.
19. Мовознавство та культурологія: вплив мовознавства на становлення семіотичних концепцій культур; текст як парадигма культур, а не поняття сучасної лінгвістики.
20. Гендерні дослідження в культурології.
21. Мовна концепція Р. Барта. “Лекція”.
22. Концепція задоволення від тексту Р. Барта.
23. Концепція “epimeleia” М. Фуко.
24. Сучасні оцінки З. Фрейда в контексті гуманітарних дисциплін.
25. Українські дослідники культури. Українська культура в світовому контексті.
26. Етнічні та етнокультурні процеси на території Європи у I тис. до н. е. – I тис. н. е.; індоевропейська та слов’янська проблеми. Давні слов’яни, їх сусіди.
27. Слов’янська першооснова та іншоетнічні впливи у давньоруській культурі. Прийняття християнства. Східна та західна парадигми. Інтерпретація візантійської християнської культури через слов’янське.
28. Культурні світи на теренах колишньої слов’янської традиції. Сакральна (теологічна) та позасакральна культури.
29. Османський і мусульманський Схід та католицька Західна Європа. Україна в орбіті їх інтересів та впливів. Українські землі в складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (закони, мовний статус тощо). Виникнення козацтва як військового, ідеологічного та історичного явища.
30. Берестейська унія 1596. Братства та їх вплив на розвиток освіти. Книги та книгодрукування.
31. Українське бароко: витоки, періодизація, особливості художнього стилю “українського бароко” у XVII – XVIII ст.
32. Доба “просвітництва” та розвиток освіти на Україні в XVII – XVIII ст. Навчальні заклади різних рівнів; Києво-Могилянська академія. Філософська думка в Європі XVII – XVIII ст. та її рецепція на Україні. Григорій Сковорода.
33. Вищі навчальні заклади та центри культури в Україні в першій половині XIX ст. Зародження українського напрямку в літературі та культурі. Іван Котляревський та його “Енеїда”.
34. Панславістські тенденції в російській культурологічній думці XIX ст. Російське слов’янофільство та польське хлопоманство.
35. Пізній українській романтизм та слов’янська ідея. Т. Шевченко.
36. Україна та ситуація в російській культурі після ліберальних реформ. Культурницькі рухи на центральноукраїнських та західноукраїнських землях. Ідеологія громадництва та М. Драгоманов.

37. Формування ліберальної думки серед інтелігенції наприкінці XIX ст. “Нова генерація” в громадському русі. Реалізм та модернізм в літературі та мистецтві; тема України. Українська музика. Український театр.
38. Національне піднесення на Україні на початку XX ст.: західні та східні землі. Українська інтелігенція в революційних кризах 1905–1917 рр., у першій світовій та громадянській війнах. Ідеї українського лібералізму та націоналізму.
39. Культурно-національне відродження на Україні в першій половині 1920 рр. “Український комунізм” та політика українізації. Напрямки та течії в українському мистецтві, літературі, музиці.
40. Поворот до тоталітаризму в державній та культурній політиці СРСР. Ідеологія “соцреалізму” в державній політиці.
41. Українська радянська культура у повоєнні роки. “Соцреалізм” та альтернативні напрямки в мистецтві. Українська наука в загальнорадянській системі. “Шістдесятники” та дисидентський рух. Національне відродження кінця 1980 – 1990-х рр.
42. Античний тип культури. Культурна специфіка еллінського світу.
43. Соціокультурне явище античного полісу. Полісна аксіологія.
44. Еллістество і варварство як соціокультурні антиподи.
45. Агоністика як принцип грецької культури.
46. Діонісійське та аполлонічне світосприйняття греків (психологічні передумови еллінської культури)
47. Естетичні принципи грецького життя та світогляду. Космос як категорія грецької культури.
48. Грецька пайдея. Риторика і філософія як конкурентні інтелектуальні практики.
49. Поет і поезія в давньогрецькій культурі..
50. Проблема особистості в античній культурі.
51. Сприйняття часу в грецькій культурі. Місце історичного жанру, статус історії та історика в духовній культурі греків.
52. Афіни і Спарта як духовні антиподи грецького світу.
53. Культурна специфіка доби архаїки, класики, еллінізму.
54. Культурний світогляд М.Т.Цицерона.
55. Поети, епікурейці, *homines novi*, римська молодь кінця республіки.
56. Принципат як соціокультурна конструкція.
57. *Pax Romana* від Августа до Антонінів. Формування і структура мегасоціуму середземноморського світу.
58. Загальний неокласицизм часу II ст. Грецьке Відродження і друга софістика.
59. Правління Северів і зміни релігійної свідомості Середземномор'я. Початок орієнталізації *Pax Romana*.
60. Цивілізація раннього християнства.
61. Релігійно-культурний розвиток від Константина до Феодосія. Культурний світогляд Юліана. Монастичний рух, монастицизм. Догматична боротьба, ересі та ересіархи.
62. Освітня система пізньої античності.
63. Культура раннього середньовіччя.
64. Зріле середньовіччя.
65. Соціокультурні зміни Європи при переході від антику до середньовіччя.
66. Церква і розвиток монастичної культури в добу *Dark Ages*.
67. Середньовічні клірики як соціокультурна група.
68. Відродження XII ст. Університетська культура середньовіччя. Схоластика.
69. Народна культура середньовіччя.
70. Куртуазна субкультура.
71. Карнавал і гротеск у середньовіччі.
72. Культура Ренесансу.

73. Культура Нового Часу.
74. Європейське Просвітництво.
75. Кінець довгого середньовіччя.
76. Романтизм, позитивізм, декаданс.
77. Мистецтво як специфічна форма пізнання світу.
78. Мистецтво доби Амарни (характерні риси).
79. Мистецтво Архаїки. Стародавня Греція
80. Формування стилю “Високої класики” в античній скульптурі.
81. Візантійське мистецтво (образотворчі принципи в архітектурі та живописі).
82. Візантійські впливи в мистецтві Київської Русі.
83. Диференціація стилістичних особливостей іконопису Ф. Грека та А. Рубльова.
84. Дороманське мистецтво VI – VIII ст. (світогляд, пам’ятки), характерні риси.
85. Романське мистецтво. Архітектура та скульптура, характерні риси.
86. Мистецтво країн Західної Європи пізнього середньовіччя.
87. Готичний собор – модель середньовічного космосу (складові собору, теологічний зміст архітектурної форми та вітража).
88. Мистецтво Відродження в Італії.
89. Мистецтво Проторенесансу, його засновники.
90. Мистецтво раннього Відродження. Творчі портрети. Пам’ятки.
91. Високе Відродження та його найвищі мистецькі явища.
92. Ренесансні пам’ятки Франції.
93. Венеціанські колористи кін. XV – XVI ст.
94. Особливості Північного Відродження.
95. Світоглядні засади стилю бароко.
96. Стилiстичні особливості та пам’ятки бароко в Україні.
97. Парадигма стилю класицизму. Історія формування. Пам’ятки російського класицизму.
98. Стиль романтизму, його представники у Франції та в Англії.
99. Реалізм в мистецтві Франції.
100. Російська школа реалістичного мистецтва. Видатні представники. Пам’ятки.
101. Творчість Т. Шевченка – художника. Його світоглядна та стилістична еволюція. Аналіз творів.
102. Історія формування французького імпресіонізму.
103. Творчість Олександра Мурашка.
104. Пейзажизм в українському мистецтві другої половини XIX ст. – початку XX ст.
105. Характерні риси стилю Сецесіон. Історія його виникнення та хронологія існування. Пам’ятки.
106. Українська сецесія. Архітектурні пам’ятки.
107. Мистецтво товариства О. Бенуа “Мир искусства”.
108. Неовізантинізм Михайла Бойчука.
109. Філософсько-історичні ідеї Ясперса. Концепція вісьового часу.
110. Неоеволюціоністський напрямок в культурології.
111. Структуралістський підхід до вивчення культури.
112. Функціоналістський підхід до вивчення культури.
113. Стадійні концепції соціокультурного розвитку людства.
114. Проблеми полілінійності історії. Захід і Схід в сучасних концепціях.
115. Проблема синтезу стадійного, полілінійного та цивілізаційного розуміння соціокультурного розвитку людства.

ІІІ. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

1. Ададуrow В. Історія Франції : королівська держава та створення нації (від початків до кінця ХVІІІ століття) : [посібник]. – Львів, 2002.
2. Андерсон Б. Уявлені спільноти : міркування щодо походження й поширення націоналізму. – 2-е вид., перероб. – К., 2001.
3. Асеев Ю. Стилї в архітектурі України – К., 1989.
4. Барт Р. Від твору до тексту // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. – Львів, 2002.
5. Беньямін В. Вибране. - Львів, 2002.
6. Брайчевський М. Ю. Утвердження християнства на Русі. – К., 1989.
7. Брюховецька Л. І. Кіномистецтво : навч. посібник. – К., 2011.
8. Вебер М. Соціологія, загальноісторичні аналізи, політика. – К., 1998.
9. Виппер Б. Р. Введение в историческое изучение искусства. – М., 1985.
10. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. – К., 2000. – 2 т.
11. Геврик Тит. Втрачені архітектурні пам'ятки Києва. – К., 1991.
12. Герчанівська П. Е. Культурологія: термінологічний словник. – К., 2015. – 439 с.
13. Гірц К. Інтерпретація культур : вибрані есе. – К., 2001.
14. Грушевський М. Історія української літератури : в 6 т., 9 кн. – К., 1993.
15. Грушевський М. С. Історія України–Русі. – Т. ІІІ–ІV. – К., 1994.
16. Гузар І. Україна в орбіті європейської мислі. – Торонто-Львів, 1995.
17. Демчук Р. В. Храм Софії у символічному просторі Русі-України. – К., 2008.
18. Дзюба І. Між культурою і політикою. – К., 1997.
19. Дмитриева Н. А. Краткая история искусств : в 2 вып. – М., 1985.
20. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. – К., 1992.
21. Дорошенко Д. Нарис історії України : у 2 т. – К., 1991.
22. Еко У. Історія європейської цивілізації. Греція. – Харків, 2016.
23. Еліаде М. Священне і мирське ; Міфи, сновидіння і містерії ; Мефістофель і Андроґін ; Окультизм, ворожбитство та культурні уподобання. – К., 2001. Енциклопедія українознавства. – Т. 1–4. – Львів, 1993-1994.
24. Жовтовський П.М. Монументальний живопис на Україні ХVІІ – ХVІІІ ст. – К., 1988.
25. Жолтовський П. Художнє життя на Україні в ХVІ – ХVІІІ ст. – Т. 2. – К., 1968.
26. Історія європейської ментальності / ред. П. Дінцельбахер. - Львів, 2004.
27. Історія українського мистецтва : в 6 т. – К., 1967. – Т. 1-2.
28. Історія української культури / під ред. І. Крип'якевича. – К., 1994.
29. Історія української музики : в 3 т. – К., 1998 –1990.
30. Кирило-Мефодіївське товариство. – Т. 1-3. – К., 1990.
31. Кнабе Г. С. Материалы к лекциям по общей теории культуры и культуре античного Рима. – М., 1993.
32. Культурологія : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / упоряд.: О. І. Погорілий, М. А. Собуцький. – 2-ге вид. – К., 2005.
33. Леві-Строс К. Структурна антропологія. – 2-е вид. – К., 2000.
34. Леві-Строс К. Первісне мислення. – К., 2000.
35. Маланюк Є. Нариси історії нашої культури. – К., 1992.
36. Матъє М. Э. Искусство Древнего Египта. – М., 1970.
37. Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. – К., 1994.
38. Недошивин Г.А., Петрова О. Н. Сто встреч в мире искусства. – М., 1980.
39. Ничик В. М. Из истории отечественной философии конца ХVІІ – начала ХVІІІ в. – К., 1978.

40. Ничик В. М. Петро Могила в духовній історії України. – К.,1997.
41. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації : соціокультурний розвиток людства. – К., 1996.
42. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – К., 1997.
43. Петров В. Діячі української культури – жертви українського терору. – К.,1992.
44. Попович М. В. Нарис історії культури України. – К., 1998.
45. Саїд Е. Орієнталізм. – К., 2001.
46. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху. – 2-е вид., стереотип. – К., 2009.
47. Сторі Дж. Теорія культури та масова культура : вступний курс. – [Харків], [2005].
48. Толочко О. П. Київська Русь. – К., 1998.
49. Українська культура. Лекції за редакцією В. Антоновича. – К.,1993.
50. Українська культура: Історія і сучасність. – Львів, 1994.
51. Українська художня культура. – К., 1996.
52. Українське літературне бароко. – К., 1987.
53. Український середньовічний живопис. – К., 1976.
54. Фуко М. Археологія знання. - К., 2003.
55. Чумаченко Б. М. Вступ до культурології античності : навч. посібник. – К., 2009.
56. Шейко В. М. Історія української культури : навч. посібник. – 5-те вид., стереотип. – К., 2013.
57. Bennett T. Making Culture, Changing Society. The perspective of 'culture studies' // Cultural Studies. – № 21(4-5). – P. 610–629.
58. Colbey P. Semiotics for Beginners. – Cambridge, 1997.
59. Deleuze G. Logic of Sense. Columbia University Press, 1990.
60. Rorty R. Contingency, Irony, and Solidarity. Cambridge University Press, 1989.
61. Sontag S. Against interpretation, and other essays / S. Sontag. - 1st Anchor Book ed. - New York, 1990,1966.
62. Steele T. The Emergence of Cultural Studies : Adult Education, Cultural Politics and the "English" Question. – London, 1997.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати фахового вступного випробування за спеціальністю 034 «Культурологія» (освітня програма «Культурологія») оцінюються за **200-бальною шкалою**.

Оцінювання екзаменаційної роботи за спеціальністю 034 «Культурологія» (освітня програма «Культурологія») здійснюється за такими критеріями:

Кількість балів за письмову екзаменаційну роботу	Критерії оцінювання
181 – 200	Абітурієнт правильно та у повному обсязі виконав усі три завдання, вміщені в екзаменаційному білеті, виявив глибоке розуміння їхньої суті та змісту, а також високий рівень теоретичних знань і практичних умінь з фахових дисциплін. Відповіді абітурієнта засвідчують здатність до аналізу та інтерпретації засвоєного матеріалу, відмінне володіння

	навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
151 – 180	Абітурієнт правильно та у повному обсязі виконав не менше двох завдань, вміщених в екзаменаційному білеті, або правильно, але недостатньо повно, виконав усі три завдання. Відповіді абітурієнта засвідчують у цілому високий рівень засвоєння програмного матеріалу, здатність до його аналізу та інтерпретації, належне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
100 – 150	Абітурієнт правильно та у повному обсязі виконав не менше одного завдання, вміщеного в екзаменаційному білеті. Відповіді абітурієнта засвідчують задовільний рівень опанування програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації, а також достатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
0 – 99	Абітурієнт не надав правильної та повної відповіді на жодне з питань екзаменаційного білета. Відповіді абітурієнта засвідчують незадовільний рівень опанування програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації, недостатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.

Абітурієнт вважається таким, що склав фахове вступне випробування за спеціальністю 034 «Культурологія» (освітньо-наукова програма «Культурологія»), якщо оцінка за письмову екзаменаційну роботу становить **100 – 200 балів**.

У випадку, якщо результати фахового вступного випробування за 200-бальною шкалою становлять менше 100 балів (0 – 99 балів), абітурієнт вибуває з конкурсного відбору на спеціальність 034 «Культурологія» (освітньо-наукова програма: «Культурологія»).

V. АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИПРОБУВАННЯ

5.1. Вступне випробування проводиться дистанційно з паралельною онлайн-присутністю вступника під час проходження іспиту на платформі Microsoft Teams з обов'язково увімкненою камерою.

Початок вступного випробування визначається розкладом вступних випробувань. Вступник повинен зайти на платформу та пройти процедуру ідентифікації (приблизно за 30 хвилин до початку).

У разі початку повітряної тривоги вступник має терміново повідомити членів комісії в чаті MS Teams групи. Іспит для цього вступника буде скасовано, а у вступника з'являється можливість скласти іспит у резервний час згідно з графіком.

5.2. Для реєстрації вступника на вступний іспит буде використана поштова скринька, яку вступник зазначив у своєму електронному кабінеті вступника.

5.3. Вступник отримує запрошення на пошту, вказану при реєстрації в електронному кабінеті вступника. Адміністрація НаУКМА не несе відповідальності за помилку в адресі електронної скриньки вступника, яка використовується для авторизації.

5.4. Приймальна комісія додає вступників до екзаменаційних груп відповідно до поданих заяв.

5.5. У день проведення випробування вступник долучається до відеоконференції під власним прізвищем, ім'ям та іменем по батькові повністю з обов'язково увімкненою камерою.

5.6. Вступник проходить ідентифікацію через представлення документу, який офіційно підтверджує особу вступника.

5.7. Вступник проходить вступне випробування з постійно увімкненою камерою. У разі, якщо камера буде вимкнена, екзаменаційна комісія не буде брати до розгляду результати вступного випробування.

5.8. При виникненні питання вступник може поставити його через чат зустрічі або вголос, «піднявши руку».

5.9. Мікрофони під час проходження тестування будуть вимкнені та за потреби вмикатимуться членами комісії.

5.10. Під час проведення ідентифікації вступників та тестування буде відбуватись запис.

5.11. Результати вступного іспиту Приймальна комісія оприлюднює протягом доби після завершення іспиту на сайті Приймальної комісії.

Голова фахової атестаційної комісії

професор М. А. Собуцький